

Jonas Sjöstedt

Vad ska den nordiska vänstern göra i Nato?

Denna artikel av förre partiledaren för Vänsterpartiet publicerades (på norska) i norska dagstidningen *Klassekampen* 22 maj 2023 under rubriken "Hva ska venstresida gjøre i Nato?". Det är givetvis intressant att ta del av vad han har att säga i denna fråga.

Fotot ovan från 1:a maj-demonstrationen i Göteborg 2019 (CC BY-SA 2.0)

Rysslands överfall på Ukraina har förändrat säkerhetsläget i Europa. Kriget har visat Putin-regimens brutalitet och bristande respekt för människoliv och folkrätt. Att Ukraina förmår slå tillbaka den ryska aggressionen är avgörande för landets överlevnad. Det skulle dessutom stärka säkerheten i hela Europa, inte minst för länder som Georgien och Moldavien.

Det är därför naturligt att de nordiska länderna ger ett omfattande politiskt, ekonomiskt och militärt bistånd till Ukraina. Det är en politik med stort folkligt stöd som de nordiska vänsterpartierna sluter upp bakom. Omprövningen i det norska partiet Rött [*Rødt*]¹ visar hur svårt det är för vänstern att hävda traditionella ståndpunkter mot vapenexport eller allmänna paroller om fred och förhandlingar ställda inför den ryska imperialismen. För att få en rimlig fred måste Ukraina kunna förhandla från en styrkeposition, den positionen avgörs på slagfältet.

Putin har lyckats med det som inhemska Natoanhängare har misslyckats med i årtionden, att få Sverige och Finland att överge alliansfriheten. Finlands Natomedlemskap är ett faktum. Det svenska är en fråga om när, inte om. Besluten i Sverige är redan tagna och nu avgörs tidtabellen mest av valet i Turkiet.

Ukrainakriget har förändrat Nato. Militäralliansen har stärkts och fått en tydlig uppgift, det folkliga stödet har ökat. Samtidigt finns allvarliga motsättningar kvar. Ungern fungerar som

¹ Se uttalandet [Rødt støder Ukrainas kamp for frihet](#) / red

Putins trojanska häst i Nato och det auktoritära Turkiet fortsätter spela dubbelspel och vägrar sluta upp bakom sanktionerna mot Ryssland.

Med Finlands och Sveriges Natointräde förändras det säkerhetspolitiska läget i Norden. Även kritiker till Nato befinner sig i en ny situation. Den finska vänstern har med majoritet tagit ställning för Natomedlemskapet. Det svenska Vänsterpartiet är emot Natomedlemskapet, men när ordföranden Nooshi Dadgostar nyligen intervjuades i radio flaggade hon inte för att partiet skulle arbeta för ett svenskt utträde ur Nato. Alternativet till Natomedlemskap var ett finskt-svenskt försvarssamarbete, det alternativet finns inte längre. För norska och danska Natomotståndare innebär det att alternativet med en nordisk försvarsunion framstår som mycket avlägset.

Samtidigt har svenska Natokritiker fått rätt i sak. Sveriges regerings pinsamma krypande inför Erdoğan Turkiet och svek mot kurderna visar att Natoanpassningen direkt begränsar möjligheterna att bedriva en självständig utrikespolitik, dessutom påverkas redan nu svensk asylpolitiken och reglerna för vapenexport som återupptagits till Turkiet. Det svenska historiska motståndet mot kärnvapen har i praktiken övergivits.

Rysslands överfall på Ukraina har visat att landet inte är den effektiva militära supermakt som man utgett sig för att vara. En betydande del av den ryska militära förmågan har malts ned av det ukrainska försvaret. Det gäller även förband som varit stationerade i närheten av Finland och Baltikum. Ett ryskt anfall på just nordiska länder har inte varit ett realistiskt scenario tidigare, nu verkar de inte heller ha den militära kapacitet som krävs.

Men som bekant är det en sak att ha rätt, och en annan att få som man vill. Inget tyder på att Natoanhängarna är intresserade av att diskutera att de har önsketänkt om vad ett medlemskap i Nato innebär. Alliansfrihetens trovärdighet är redan bortsopad. Som så ofta förr i politiken måste nordisk vänster hantera en situation som vi helst inte hade velat vara i. Så vad kan vi göra?

1 Stödet till Ukraina måste fortsätta och vara uthålligt. För Ukraina är kriget existentiellt, om Ukraina slutar försvara sig försvinner landet. Om Ryssland slutar strida och lämnar de ockuperade områdena blir det fred. Det är en strid mellan ockupation och frihet, en konflikt som kräver att vi tar ställning och agerar. Stödet måste fortsätta även om USA:s stöd till Ukraina upphör efter nästa presidentval.

2 Vi måste trots alla svårigheter försöka hålla kontakt med goda krafter som finns i det ryska samhället. Vi bör välkomna ryska oppositionella och krigsvägrare som flyr till våra länder. En dag kommer Putins välde att ta slut. Vi bör bedriva en politik som gör det mer sannolikt att Ryssland då utvecklas i demokratisk riktning. Även samarbetet med den ukrainska vänstern bör stärkas.

3 En trovärdig politik för demokrati och mänskliga rättigheter kräver att en och samma måttstock används mot alla länder. Vänstern måste hävda det även när det är Turkiet som förtrycker eller USA som bryter mot folkrätten. Ett Natomedlemskap föder politiska lojaliteter, det är svårt att tro att Danmark hade dragits med i Irakkriget om landet inte varit med i Nato. Vänsterns uppgift är att sätta demokrati och folkrätt före politiska lojaliteter med andra Natoländer.

4 Som Natoländer bör våra nationer driva på för internationella avtal för rustningskontroll och på sikt avveckling av alla kärnvapen.

5 Ryssland är kraftigt militärt försvagat. Men på sikt kommer Ryssland sannolikt att återupp-rusta sin militära kapacitet. Risken för ökad spänning, kapprustning och aggressivt militärt övande runt Östersjön är uppenbar. Detta bör vi undvika. Det är en av orsakerna till att de

nordiska länderna bör avstå från att ha baser med trupp från andra Natoländer, liksom kärnvapen, på sina territorier.

6 Exporten av fossila bränslen, el och uran är Rysslands viktigaste hållhake och utpressningsmedel gentemot andra länder. Detta beroende av Ryssland måste brytas och investeringar i förnybar energi öka kraftigt. Såväl klimatfrågan som den ryska politiken talar för att vi ska påskynda avvecklandet av fossila bränslen.

7 Med erfarenheten från Rysslands överfall på Ukraina har nordiska vänsterpartier förespråkat att stärka våra länders militära förmåga. Samtidigt finns det inom vänstern en sund skepsis mot militarism, rustning och det militärindustriella komplexet. Vi måste behålla målet om en framtid med såväl alleuropeiskt samarbete som samarbete med ett Ryssland med nytt ledarskap. Vi behåller den långsiktiga visionen om ömsesidig nedrustning och avspänning. Det skulle inte minst gynna Ryssland som behöver investera i social utveckling, civil infrastruktur och klimatomställning.

Det är naturligt att vårt fokus nu ligger på att stödja Ukraina. Framgångar för Ukraina är avgörande för att uppnå en rättvis fred som kan avsluta kriget. Men den nordiska vänstern har också anledning att blicka framåt och formulera politik för våra länder inom Nato.

Vi vet ganska lite om vilken situation som kommer att uppstå efter Ukrainas seger. Ryska nederlag i Rysk-Japanska kriget, första världskriget och Afghanistan fungerande som katalysatorer till stora förändringar i det ryska samhället. Det kan ske igen, i det finns såväl möjligheter som risker.

Just nu är Nato starkt. Men spänningarna inom militäralliansen finns kvar med växande högerextremism och en auktoritär samhällsutveckling i länder som Ungern och Turkiet. Om Trump åter väljs till president i USA kan landet välja att överge Ukraina och dra sig tillbaka från Nato. Vad sker då? Det är frågor som den nordiska vänstern borde diskutera.

Lästips

Jonas Sjöstedt har alltsedan Ryssland invaderade Ukraina 24/2 2022 varit mycket engagerad när det gäller detta krig och skrivit ett stort antal artiklar om detsamma. Här följer en (ofullständig) lista i tidsordning:

Första artikeln publicerades redan 24 februari 2022 i *Arbetet*: [Tvingas min vän Olga fly nu när Putin invaderat Ukraina?](#)

28 februari 2022 i *Aftonbladet*: [Jonas Sjöstedt går emot partiet i vapenfrågan](#) (han kritiserade att V hade röstat mot militärt stöd till Ukraina – en ståndpunkt där V snabbt ändrade sig). Se även (samma dag i *Expressen*): [Dadgostar överkörd i frågan om pansarskott](#)

4 mars 2022 i *Dagens Arena*: [Vänsterns ansvar för Ukraina](#)

6 maj 2022 i finlandssvenska *Ny Tid*: ”[Kan Ukraina rädda Ryssland](#)”.

8 juli 2022 i *Dagens ETC*: [Vänstern måste ta ställning mot rysk imperialism](#)

12 januari 2023 i *Omni*: [Kompromiss är inte lösningen på kriget](#)

23 mars 2023 i *Dagens ETC*: [Så här kan vänstern göra när Sverige går in i Nato](#)

Sjöstedt har även skrivit ett flertal inlägg i Twitter.